

o
 i
 e
 1
 v
 a
 15
 i
 30
 op-
 av-
 am-
 nira
 do-
 na
 lou-
 i za-
 prido
 kinja
 une i
 ori po
 edeko-
 je tri-
 u Pa-
 oruže
 avice,
 i miru
 ū, koji
 Kon-
 u grad
 aprave
 ona da
 ele da
 priko-
 tiri mil-
 ikansku

Pridplata na citu god 3 for., na pol god 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
 Za Srbiju 30, 18, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakoverstna predmeta molimo na uredništvo uputiti.
 Neprijetna neprimamo.

God. II. U Kalači U Četvrtak 9. Veljače 1871. Broj 6.

Naši učeni ljudi stidu se od nas.

II. Onoj obmami i samovarki, koju smo prijašnjom prilikom napomenuli, mogu naši državnici i političari i to zahvaliti, što sada na jugoistoku svoje rodjene domovine, veliki prostor zemlje i na njemu živeći mlogobrojni narod bunjevački i šokački nevide i nepoznaju.

A lako bi ih mogli opaziti i viditi, da pogledaju, u obzir i na broj uzmu, mista i Bogu posvetjene crkve u Baranji, Somogju, u strogonskoj, peštanskoj, i u županiji Stolnog-Biograda — nespominjajući ovde leglo naše : Bačku i Banat, gdi hiljadu hiljadah našega naroda Bunjevaca i Šokaca žive, gdi se svaki dragi dan svemogućemu Bogu, koji je nas spasio i sačuvao, izključljivo svojim rođenim bunjevačkim i šokačkim jezikom — mole; gdi na božiju službu posvetjeni mlogobrojni redovnici i duhovnici Bogu i narodu svome služec svete i dohovne svoje poslove našim jezikom obavljaju.

Ali šta to sve vridi? Šta vride crkvene matrikule? Šta nadbiskupski i biskupskih stolnih crkva šematismusi, seonske porcijske i zemljištne knjige? Kad su naši učeni ljudi proglasili, naše političare, naše državniko i vladare zemaljske tvrdo uvirili : da Bunjevca i Šokca nema; da Bunjevca i Šokcu jezik i narodnost svoja notriba : da oni sve to, što se magjarski kod seonska, kod varoške kuće, kod porcijaša, kod solgabirotara, u varmegji, radi, govori, piše, naredjuje — zapo-

vida; — što se u školama sitnoj dicit magjarski pridlaže, uči : to sve Bunjevac i Šokac čim se na svit rodi zna i razumi, pak ga svojim jezikom uputjivati učiti, njemu svojim jezikom pisati, raditi nigdi ni u kakvim zvaniju netriba : dosta je Bunjevca i Šokcu kišbиров, cirkularni pandur i bubnjar, da sve zna što mu triba — kao ustavnom čoviku-znati, i što ostali narodi zemlje naše znadu.

Ovo je uzrok, kad se po oblastima našima bunjevačkim i šokačkim broj naroda uzima — što se obično kaže : ovoliko je slovaka, ovoliko švaba, ovoliko srblja, a ovoliko je magjara; a Bunjevac i Šokac u svojoj rodjenoj svojbini u račun se neuzima, već u magjare se broji. Pak eto ti da je Nemesmilitič, Muhač, Šikluš, Subatica, — Banat, Bačka i Baranja puna magjarskog naroda . . . kada se ovako na papir uzme. — No nama nije do broja magjara stalo : neka nas je, što više to bolje, — ta fala Bogu još nam je dosta široko, samo nam je protivno, što našeg broja nema, i što se ovim načinom o nama, brez nas radi i postupa.

Ovako što moglo je proći, u staro vrime pod vladom spahinskom i varmegjskom, a sad bi već dužnost bila, u prvom redu nasih učenih ljudi naše inteligencije, da vladu zemaljsku obaviste : da nas u ustavnim slobodnom životu u račun medju ostale narode i sinove naše domovine uzmu.

Al kako da to učini naša inteligencija? Da nam ime naše, jezik, književnost, novine naše napomenu? Ta to sve protivu nji govori, i očividno svidoči : da

smo živi; da nas ima; da smo radi i željni u narodnosti svojoj slobodu, ustav i blagostanje naše domovine u jednakoj miri sa ostalim narodima uživati.

E da je ova stvar drugačije. Da se pokret i težnja naša za narodnim životom kome pripisati i na koga potvoriti može; da je najgorčnijim neprijatelju, o pokretaču, o uredniku naših novina slobodno pomisliti, da je on ili ma ko odnas Moskvu vidio, pa ruski rubeli zasjao, kako su to dušmani gotovi po njihovoj kršćanskoj ljubavi u svaki mah na drugu bratju potvoriti, to bi naša intelligentia na sva usta glasala, pak bi naravno i magjarski političari i sve njeve novine, o ovim u veliko govorili, pisali: pak bi za Bunjevca i Šokca sav svit znao, čuo, i vidio, kao što se za ostale nemagjarske narode čuje i vidi.

Ali koje kriv bunjevačkim i šokačkim pokretu? ta sav svit zna da to nije dilo naše inteligencije. Ovde bi već tribalo: ruku na srce, pak upravo kazati: da je svemu što se o životu bunjevačkom i šokačkom zbiva, i što će se — ako dragi Bog blagosovi — zbiti, pravi i jedini uzrok: živa, čista svist naroda bunjevačkog i šokačkog.“

A ovoje baš čega se naši učeni ljudi stide, napomenuti i na vidik izneti; što je šteta i za naše magjarske političare, jer primer našega narodnog pokreta kad bi ga državnici brez pristrano u obzir uzeli, mogao bi mlogo doprineti, razbistrenju pojmovah, kojima vlada i političari naši smatraju, pokret i pitanje nemagjarskih narodah domovine naše.

Bajac.

DOMAĆI POSLOVI.

O ČEM SE BAVE NA UGARSKOM SABORU?

Poklem je proračun na 1871. godinu sastavljen u obće primljen — sad visoki sabor redomice prigleda pojedini ministeriuma troškove, i akoje gdje moguće svote umanjava. 27. Sič. razpravljali su proračun nutarnjeg ministarstva, tu su livaci kanili iztisnuti one svote, koje su za municipie po novom kalupu ako se uredu namijenjene, o kojoj razpravi mnoge su take riči prosute, iz koji se vidi: da u ovom ministeriumu boluje glava, al nada je da će se i to ministarstvo skoro popuniti, pak će se sve u bolji red doneti, iz beside državnog Tajnika g. Totha razumlismo: da ministeriuma volja ni malo nije klonula, varmegje i gradove po novom zakonu prirediti. Na teškoću su naišli veliki župani građanski, i moljbe oni gradovah — koji žele: da jim se troškovi na sudove izdati naknade. Košto ministerialni Povirenik u Erdelju i tamošnji žandari — al su svi srično do zemaljske blagajne prodrli. Zapeli su opet malo kod ministeriumah trgovine — poljodilstva i komunikatiah buduć se iznašale tužbe: da nije uređjena Akademia — gdje bise trgovci i Obrtnici po znanosti današnjoj izobrazavali, da su nam putevi od zla gori, pošte neuredne, a poljodilstvo da se time ne podiže što se tamo i vamo, škole poljodilske otvaraju, već da se mladici kod razumni gazdah ponamištjaju.

Na što ministar odgovara da bez mana nikakvi

čovičanski ustanovah neima, i akoje kakva tužba podnešena to su u mah naredbe počinjene: da se zao uživ i kod poštah prikрати, putevi su u ruku varmegjski, radi toga ako su zapušteni nije pravo da se ministerium okrivljiva — a glede poljodilstva kako mu se vidi i to bi još na ramena ministeriuma pomećali, što bi trebalo da pojedini, ili gradovi u svojoj okolini vrše, dočim bi teško bilo i one odličene zakupnike obilježiti — kojima bi se mogli pouzdano taki mladici poviriti. Valjada je ministarstvo i tomu krivo: što gdje koji svoja vina na stranu nemogu da prodadu? čemu uzroka netriba tražiti u konsulima ko da bi ovi, ono što je magjarsko zapostavljali, već u tom što neučimo naša vina po ukusu stranacah upravljati, a glede Akademie trgovačke koju ministar za koristnu nalazi, upuštjat će se u razgovor s ministarom nastave, i osnovu zakonsku podneti.

DELEGATIE.

U magjarskoj Delegatii o pritresanju zajedničkog proračuna za 1871. god. podnešena, većina je pripoznala, potriboću da se vojska u pešački — konjanički pukovnijah, i morski galliah oveća i po sadanjoj znanosti oruža, premda cancellar i vojni ministar nehtiše priznati: da vojska prošastog lita na borbu nije bila pripravna, i daje Austro-Ugarska zato neutralnu politiku nastupila. — Pojedine stavke s malom razlikom tako su primljene: kakoje ratni odbor iste priredio, Magjarska Delegatia vidise ove godine veldušnia prama vojske nego nimačka, koja svagdi odbia, s bog uzroka što se porušenja mira neboji, pitanje važno je u skrovitoj sjednici magjarske Delegatie povedeno: pripadal Delegatiam vlast, o tom čemu: tribal što god na zidjanje tvrđjavah dozvoljiti, o čemu u tom se najposli ujedini: da se troškovi sad po ministarstvu predloženi odobru.

KATOLIČKA AUTONOMIA.

Dvadeset sedmorica iz nidarah kongresa izaslani, prigledaju dilo sbora devetorice pak vićaju: kako bi nanitili onu osnovu katoličke Autonomie — koju jim trieba prid obću skupštinu izneti. Buduć je novinarskim izvističteljem zabranjeno vićanju prisustvovati, radi toga samo nikolja ustanovljena načela — možemo do znanja naši poštovani čitateljah prineti. U područje Autonomie spada će sve one stvari — koje se svećenikah i svietovni viernih jednako doticaju — i ne smatraju se — kano osobena Njegovog Veličanstva pokroviteljska prava, dalje nisu naravi strogo vierske, Lyturgičke bogosluževne, crkveno ravnateljske, i disciplinarske zaptne, a u donošajima prama Rima, triba će i samouprave katoličke oblasti prislušati. Crkveni i škulski nepokretni dobarah, košto i onih — koja se u pojedinih ili zavodnih rukuh nalaze, gruntovnički zapis kako bi valjalo obnoviti, toće kongres odlučiti i kod zemaljskog sabora odpust takse izposlovati. Ustanoviće se vićaju će i odlučujuće oblasti zemaljska katolička skupština, i uz tu postavljeno ravnateljstvo u svakoj biskupii, biskupatijska skupština i više, u okružju Espereško više, u župi — Crkvena skupština, i više.

Pokroviteljske dužnosti dočim pravo samo katolici mogu uživati, donle triba izvršivat — dok tko njev teret neodkupi, ili zakonito na drugog neprinese. Prokrovitelj će podobnu troicu Biskupi predložiti, od koji će jednog Biskup imenovat. Tamo gdje uživ toga prava pripadao političkoj obćini, ili zastupnikom po toj odabranim, Bis-

kup će trojicu kandidirati i od oviće jednog crkveno viće odabirati, a gdje dosad to pravo uživala virska občina : ili njeno zastupništvo odsele će uvedeno crkveno viće trojicu po kanonski pravila podobnu predstaviti, a Biskup će od tih jednog imenovati, zemaljsku katoličku skupštinu koja će svake godine jedanput u Pešti se sakupiti, sačinjavajući : — Magjarski i Erdeljski Nad- i Biskupi Benediktinah Veliki opat sv. Martina, Premonstranski Jasovski i Čornanski Predstavnik, zirciski opat — i otacah Piaristah Poglavica, u slučaju zaprike Biskupe mogu zastupati njevi Pomoćnici (koadjutori) a o smrti — njevo misto zauzeće obći Biskupatijski Vikar. Tamo će biti Svećenički i pučki poslanici u broju po razliki pučanstva virskog. Biskupia strogonska šalje 3 popa i 16 svetovnjaka. Kalačka 2 popa, 8 svetovnjaka. Canadska 2 popa, 10 svet. Pečuvska, 2 pop. 7 svet. Biogradska 1 pop. 3 svet.

Kad su tako mista podilili, g. Schopper se sitio : da bi tribalo jedno i za kaptule ostaviti, na to su desetorica uz i proti predloga ustali, al buduć se predsjednik posljednjima priljučio, to su kaptule bez mista ostale. Zastupnik će se na 3 godine i to posredno birati, a svoje zvanie bezplatno obavljati. Zemaljska skupština za redovnog Predsjednika ima će u strogonskom Prabiskupu, a medju svetovni biratje Podpredsjednika. Na ona crkvena dostojanstva — koja su dosele po kraljevskom imenovanju Njegovog Veličanstva popunjavana — odsele će predlagati zemaljska katolička skupština po svojem redovno odabranom ravnateljstvu. Dok se to sve nanitilo — ponavljale se kad kad i oštrije prepirke al buduć će se te o vićanju kongresnom obnoviti, to će mo ji onda obilježiti, za sad navadjamo samo one brojeve — koje je gr. Henrik Zichya za porabu katoličke autonomie izkupio — po njegovom esapu ima u Magjarskoj — van Erdeljski rumanški Biskupiah 3822 plebania, 1268 kapelania, 5,987 svetovni popovah, 1411 svet. pokroviteljah, 348 krunski i kameralski pokroviteljstva, 239 občinski pokroviteljstva, 474 crkveni pokroviteljstva, 258 crkveni fondski pokrov. i 51. — plebania od koji su pokrovitelji utekli.

KUĆNI POSLOVI.

Iz Almaša 20. Sič. (u bačkoj). Ja sam u 36. broju ovog štovanog Lista na dopis iz Zumberka, u kome je izvištaj sa svešteno — učiteljskog zbora Mohačkog, napisao nike svoje primetbe na onu stavku izvištaja, gde se kaže : da je na zboru sveštenstvo slabo zastupljeno bilo. Imajući za taj svoj postupak temeljita razloga, koji još do danas pobijena nisu, namera mi je ta bila, da baranjsko sveštenstvo, poznavajući dobro tamošnje okolnosti sa istinitim narodima, od svake sumnje o njihovom rodoljublju, zaklonim U 42 broju ovoga Lista iznenadi me dopis g. Mirkovića, u kome trudeći se, da opravrgne moje riči, služi se načinom. koim ne samo što svoju nezadovoljnost izliva na mene već i u dopisu mom zaklonjeno svećenstvo napada, i opisuje svoje apostolsko putovanje, na ustrb časti svoje sabraće, kada sebe predstavlja kao patriotu i ljubitelja prosvete. Kad bi ljubavi za prosvetom dovoljan dokaz samo u tome ležao, da ko o prosveti zboriti umi, onda bi mnogi ljudi hvale vridni postali : ali je mlogo važnije delanje i rad, bez kojih svi lepi umišljaji na zboru pusti ostaju, poznajemo više svećenika, koji ne nalazeći u vićanju spas naroda, tim više trude se da dilom zasvedoče, koliko im škola i prosveta na srcu leži. Što g. Mirković u dopisu svom

veli, za baranjsko svećenstvo od koje je samo četvrti dio prisutan na zboru bio, imam primetiti : da je ono sasvim dovoljno zastupljeno bilo, kad se uzme u obzir : da parohialna mesta ostalih svećenika ne odstoje ad Mohača na 1½ sahata kao što je žumberak, nego gotovo dan hoda, inače bi se zaista i oni žrtvovali onakoj žarkosti sunca, koja može biti pri kraju Septembra o kišovitoj godini i nezgodama putovanja, kao i g. Mirković, završujući ovim svako dalje polemisanje želim, neka vam je devisa : Manje riči a više rada! *)

Dimitrije Jašo.

NOVOSTI.

— **BARUN JOSIP EÖTVÖS** bogoštovja i nastave ministar. — Slavne Akademie Magjarske Predsjednik. 2 Veljače u jedanaesti noćni sat svoj veliki duh je izdahnio. Na polju znanosti na strani i kod kuće slavom je okrunio svoje ime, a na polju političkom kod prijateljah i neprijateljah čast i poštenje je sebi izprio. Obće sažalenje svakog stališa, i izkrena žalost što je neumornom radu tako za domovinu uvijek rano, u 58 godini podlegao — prati ga u obitelnu Erčinsku grobnicu gdje su mu tielo 5. Veljače uz Otčevo uložili. — Kaje ga ministarstvo Sabor, Akademia, zastupstvo glavnog grada i kod opivavanja svi ukupno prisustvuju.

— **Sbor kojije** izaslan da ugarsko pravosuđe položi na ustmenost i javnost začeo je svoje zasidanje, čast za bačvane, što naš domorodac kao odlični član u tom sboru sudiluje g. Nikola Mihajlović — velikosudskog Vića Predsjednik bivši bački veliki župan.

— **Ministarstvo** izjavlja : da je povrat vagona u nimačkoj zaostali — izposlovalo, to je čak i glavnom stanu u Versalju posla dalo, nijeli to znak došastjeg susjedstva? valja biti pripravnim, da što mu uz trieba bez pitanja odnese.

— **Trgovci peštanski** predstavljaju ministarstvu : da se od Vaca do Marchegga šine odvostruče i Vagoni uzmnožaju jel drugčie nije moguće trgovačkoj potrebi dostaćiti.

— **Dobroće biti** prije štogod i na putove pomisliti, nego što će se početi dobre kuće u Pešti rušiti. Mislimo : da će se Pešta sigurno okrasiti, akoće od svake strane do nje oni koji rade koji trguju, i koji se zabavljaju lako i povoljno moći doprti.

— **Francusom je po primirju** naloženo da 4 milijarda ratne naknade plate po računu jednog strpljivog ingleza — akoće svaki časak platit jedan franak onda će stari Willim posljednji primit 9481 godine posli Isusa — ako će pak svaki počasak jedan položiti, onda će 1993 godine izplatjen biti.

POGLED U VILAJET.

Primirje će trajat do 10. Veljače. U Bordo će skupit se skupština, da ovrši tužnu zadaću t. j. podpiše uslove mira, kojiće francesku do zemlje poniziti novacah i oružah opliviti i do siromaštva dotirati, upravu mora umistiti, koja će nepovoljnu dužnost vršiti : da od izcidjenog naroda iztirava milliarde, koje trieba prusu platiti.

*) Još više sporazumljenja! pa će biti plodna rada, gdje je toliko zanemareno ko u obće kod slavenah, tamo je odveć potrebno vićanje, da se mudro suuju osnove, za tvorni i duševni razvitak puka. Al budimo pravedni — i kad koji brat nije tamo prispio — kuda smo mi došli, recimo : nije mogo — i ne nije htio. Ured.

Pariš za 14. dana mora položiti 200 milliuna francakah, naravno osim onih 4 milliarda, a koliko su već drugi gradovi izdimali? Ako prusi tu otimajuću narav kući odnesu neznamo kako će se drugi nimci u njevom društvu nalaziti! Sad prusi po volji gazduju, jel Bismarck je ponovio svoju izjavu: da ne trpi da se tko u sklopljenje mira upletje — a Europa se mirno njegovoj volji podlaže.

Austro-Ugarska na Delegatua povoljno prima: što je sudilovanjem g. Beusta u prijatno doticanje s Prusom došla, g. Andrassyja netaji: da je Nota koja ujedinjenje nimačke kano stvar blaženu pozdravlja, u sporazumljenju s magjarskim ministarstvom složena. Znato željni smo čuti: šta će g. Andrassyja odgovorit na pitanje zastupnika Stratimirovića: — dali je spreman tu strogu neutralnost i na iztoku održat ako se kršćjani za svoje oslobodjenje htili budu boriti?

Tako nam se čini: da najnoviu notu koju je g. Beust na Rumane poslo — g. Andrassyja neće u svoje nadkrilje primiti, jel to bi čast magjarske na iztoku veoma pomutilo. Dali Rumani žele Hohenzollerna zadržat, ili ga za Kuzom poslat, to se nemože nas ticati, svaki neka uređiva kod svoje kuće kako najbolje znađe, samo neka se u naše dvorište nemaša. Mi se nemožemo ljutit što se Austrijski nimci velikoj nimačkoj raduju slava nimačka i njeva je dika, al to neka ne žele: da i mi pruski skut ljubimo, mi nećemo da u nimačku idjemo već u magjarskoj ostajemo.

Pariška Vlada izjavlja onom odielu u Bordovu, da je njeno izaslanje izteklo a Departamentske senatore, koje je Bordovska vlast raspustala umišlja.

TRGOVINA I OBRTNOST.

* **Subotica 3. Viljač.** (u petak). Od kako je primirije učinjeno sa Parisom i francuskom vladom, od to doba u veliko nosise onamo rana, a osobito žito, zbog čega je ovo u cini dobrim skočilo. Daliće se ova cina i na dalje duže održati? ne može se u naprid ništa za jamčno tvrditi — pošto će od europski politički okolnosti zavisiti, dali će u Europi biti mira ili će na kojoj drugoj strani skorim rat buknuti? Ako bude stalnog mira, to će pored svega toga štoje voda kod nas u Ugarskoj i u ostalim jugo-zapadnim krajevima mlogu zemlju potopila i useve uništila, opet cina rani manja biti no štosmo mislili, jer će novac se jako tražiti i francuska niti će moći svoje magazine koje je do sad izpraznila sa ranom puniti, nego će morati sa svakidašnjom potriebom svojom se zadovoljiti — a to će dobrim kolikoću izvoza rane onamo ograničiti — pripričiti. — Na protiv ako bude na kojoj strani skorim rata, to u koliko je ova okolnost, zbog poplave vode mlogi proizvod rane oštetila, u toliko će onda veću cinu rani morati prouzročiti.

Primirije koje je između nimačke i francuske vlade na tri nedilje dana uglavljeno, iztiče 19 ovoga maseca, do kojeg vrijeme razumićemo kako sa mirom između Francuske i Nimačke stoji, jer između toga vremena imaće cio narod francuski, a ne samo vlada njihova sudbu svoju rešiti, pošto na 14 dana t. m. skuplja se obšta narodna skupština u Francuskoj.

Što nam se do sad najbolje dopada u Francusko-Pruskom primiriju, to je: da ova posljednja priznaje vlast francuske republike i kad Francusi ništa više ne

bi imali dobiti, to samo za održanje ove ustanove, koja će imati preporučiti francusku i kako je sam po sebi plemenit narod Francuski, ovačega ustanova još plemenitijim učiniti, na koje mi iz čiste duše i otvorenog srca velimo: da Bog da!

Od tri dana jako je stegla zima i putovi su nam se popravili, zbog čega je na današnjim trgu mlogo rane doveženo, a prodja je bila dobra, osobito se žito kupovalo. Cina je ova: žito 4 fr. 50 — 5 fr. 20 nov. napolica 3 fr. 50 — 80 nov. raž 3 fr. ječam 2 — 2 fr. 20 nov. zob 1 fr. 60 — 80 nov. kukuruz 2 fr. a vr. požunac.

Zivine je također dosta donešeno, a prodavala se po slideću cinu. Čurke 2 fr. 80 — 3 fr. 60 nov. čurkovi 4 — 5 fr. guske 2 fr. 80 — 3 fr. patke 1 — 1 fr. 30 nov. kokoši 80 nov. — 1 fr. po paru, jaja: komad 2 novčića, u većem broju 6 kom. za 10 n. a. vr.

CINA RANE.

Pešta, 4. Velače. Žito. Banatsko. Najslb. tšk. 83 fnt. vrd. 5 f. 75 — 85 n. najb. tšk. 87 fnt. vrd. 6 f. 35 — 45 n. tisansko, najsb. tšk. 83 fnt. 5 f. 80 — 90 n. najb. tšk. 87 fnt. 6 fr. 40 — 50 n. stolnobiogr. najslb. tšk. 83 fnt. 5 fr. 80 — 90 n. najb. tšk. 88 fnt. vrd. 6 f. 40 — 50 n. bačko. najsb. tšk. 83 fnt. vrd. 5 f. 75 — 85 n. najb. tšk. 86 fnt. 6 f. 30 — 80 n. Raž tšk. 78 — 79 — 80 fnt. vrd. 3 fr. 45 — 50 n. Zob tšk. 44 — 46 — 50 vrd. 2 fr. 25 — 30 nov.

Baja, 4. Velače. Žito najb. tšk. 83 fnt. vrd. 5 f. 60 n. srid. tšk. 80 fnt. vrd. 5 f. 50 n. Napolica tšk. 78 fnt. vrd. 4 f. — n. srd. 76 fnt. vrd. 3 f. 90 n. Raž najb. 76 fnt. vrd. 3 f. 35 n. srid. 75 fnt. vrd. 3 f. 20 n. ječam najb. 66 fnt. vrd. 2 f. 20 srid. 63 fnt. vrd. 2 fr. 10 n. Zob najb. 44 fnt. vrd. 2 f. — n. srid. 42 fnt. vrd. 1 f. 90 n. Kukuruz 90 fnt. vrd. 2 fr. 20 n.

NOVIE VIESTI.

Favre neće da u Londonsku konferentiu idje, niti namistnika šalje. — **U Parisu** je još i sad oskudica, velikom tegobom se rana uvažava. — **Drugi dan Veljače** u Brüsselu, je održana brojna skupština — na korist uzpostavljenja papalske svitovne Vlasti. Bili su mnogi seljaci sa svoji svećenici. — **Turska** vlada vojaku na granici Bosanskoj izkupljenu u Carigrad je povukla. — **Novi car** Willim u odgovoru na pozdrav Saborski otkriva želju da nimačko carstvo postane carstvom mira. — **Bečvanom** nikako nepolazi za rukom drugo ministarstvo sastaviti. — **Pa neka** kaže kogod da nije Matiaševo doba na Ugarsku nastalo — kad se uprava Austrijska u Budimu opravljja, Bečki državnici Budimskog dvora prag objajaju.

Visina vode Dunavske.

Pešta, 4. Veljač 11' 4" opada.
Požun, opada.

Poruke uredništva.

Žumberak: Nije tako, Zombor J. S. Gyöngyös D. K. pripiloje Za sad više neznam. — Vaškut: Istina — kad čovika žuljaju — nije baš povoljno, al čistiji i svitliji biva.

VUNA.

Finia na stranu je prodavana po 100 fr. manje fina za 80 fr. drugčia al fina češljasta prodana je za 99 fr. druga 94 fr. — Szatmarske jedan dio po 85 — 86 fr. — Erdeljska 64 fr. Benediktinacah 90 fr. 1/2 dukata.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

POZDRAV ŠOKAČKOJ I BUNJEVAČKOJ VILI.

Ta diži se sriemska, sejo mi, Vilo,
Evo nam dodje željani god ;
Prem je put dalek a vrieme nemilo,
Ipak se treba viditi rod.

A nije tek kakov god običajni,
Crkva kad slavi, pazari sviet,
U odiećah vidiš šetat sve sjajni,
Naše u kolu mladeži cviet.

A punoj pri sofri prijtelje, znance,
Sjedeć blagovat, čeretat rád,
Te izvrtat mnogoj čašici dance
Piesam' uz naših mileni sklad.

A nije ni rod to, tekar od lâne,
Što mi ga srodi mladenac brák ;
S'koga tast, punica, djever postane,
Jetrva, zâva, svaja i svák.

Već nam je rod to lietah od davnih,
Jedva se sjetja poviesti list, —
A dičan je s'dielah junačko — slavnih,
A duhom bistar, srcem pak čist.

Ko karika jedna veže nas šnjime
Ista krv majke i jezika stroj,
I od slave jedno slavno nam ime,
I govor isti i milopoj.

Al' velika jada! rod nam taj mili
Dugi ah! dugi spavao san, —
Ko da su se vrazi sročili bili,
Da mu nesvane prosvjete dan.

Obmama kleta, i sile orudje —
Slabiše ponos stari mu svoj,
A hlepnja za slavom zastave tudje,
Ote sinovah velik mu broj....

A što mu preosta u koliebah prosti' —
Ko zlato u blatu — nejmade kog,
Da ga podigne, te snažec ugosti,
Podav mu hranu duha od svog.

I tako nam čamlja dugo i mnogo, —
Zdravo ko stablo nenoseć plod,
Pomoć izgledà, ko bogče ubogo,
Ah! šokački naš i bunjevski rod!

Al' Bogu se smili, nadahnu muža —
Tielom je starac, duhom al' mlád, —
Glas on svoj diže, svim desnicu pruža,
Moli i zove složan na rád.

On rod svoj sjetja staru na slavu, —
Ljubavi k' rodu podtiče plam,

On rodu pokazà putanju pravu,
Kojom će doć u prosvjete hram.

I gledjer mi čuda! kud mu glas stiže,
Ko zora biel kad naviesti dan, —
Polako osvievit rod mu se diže,
Ostavlja hudi i dugi san.

A vrli mu sinci, brojem prem' mali, —
Vriedne ko pčele ulažu trud ;
I svaki svog duha svječicu pali,
Mrak da razgone s' roda svog húd.

Pak evo i Vila Bunjevka krasna,
Suze što lieva nad njim do sád,
Izlazi mu lica vesela, jasna
I blagosilje prvi mu rád.

Te radostna kliče, grlo što može :
„Evo nam dodje željani gód!
Oj! Uzkrš svoj slavi — slava ti Bože!
Oj! šokački moj i bunjevski ród!“

Pak kako da t'srdce neskače seko?
Začuv taj toli radostni glas ;
I kako da sestri, ma da j' daleko,
Neodeš nazvat : „U dobri čas!“

Da nepjevneš kako, groca iz svoga?
Svud da zaori tvoj mili poj,
Ter svog u društvu si pobre miloga
Ne pozdraviš nju i sav rod svoj?

„Oj! po stó put zdravo, Bunjevko, seko!
I Bunjevski rode, otreso san!
Oj! čestit Vam Uzkrš, ko što do teko,
Tako i donó Spasov Vam dan!

Pak da mi u kolu bratje si drage,
Prosvjete koji skočiše skok,
I Vi puni sviesti, duha i snage
Budete vrstni stat' jim uz bok.

Ter kolo povesti, naše to krasno,
Što no od vienca daje nam lik,
Pak zapjevat snažno, junački, glasno,
Na sve da strane ori se klik :

Oj! da Bog da sretno, kolo to naše,
U kom se hvata uz brata brat ;
I tako nek viekom sloga nas paše,
Ko što nas rodi jedna, sve, mat'.

Oj! Slava nam majka, koja nam dade
Jezik tol sladak, umilan, blag,
Da Bog da tako nek svi se šnjim slade
Bio vrh svakog mio jim drag.

A broj nam sinovah rasto viek vrli'
Njeguju što ga, nježan ko cviet,
U prosvjete hram pre da bi doprli,
Da nas pripozna učen vas sviet.

A uz to se dizo ponos naš stari,
I samosviesti željani plod,
I ljubav nek svima srđca zažari,
Spremna na žrtve za mili rod!"

Ađda to pre bude, slatki Vi pjevci,
Sriemska Vas Vila priklinje sad,
Ubogi duhom, Vas, mole Bunjevci,
Njin poduprite uzkršnji rád.

Oj! Prerade, slatki vilin ti sine, —
I ti što gojiš s' Kriesnicam' žar, —
I ti što tješiš drag Ostrožine, —
I ti što mariš rodu dat' dar. —

I ti što kukaš u Slavjanskam' krasnim,
I ti što vežeš liep pjesme u struk, —
I vi svi mladji, grlom vam jasnim,
Bunjevki Vili udiel'te zvuk.

I ti kost od kosti Lazo moj brate, —
I ti Kiš Janoš srbski daj glas, —
Nek Bunjevci vide Srbo-Hrvate,
Kako se brinu njihov za spás.

Nek uvide nas da nediel'i D r a v a ,
D u n a v ni M u r a , brdo nit' dol,
Već šnjima nas veže ista viek slava,
I ista radost, i isti bol.

Da tako što prije sunce jim sine,
Prosvjetom željnom zasja jim stán,
A k'tomu uz njine i naše vrline,
Željan svim' svane Spasov nam dan!

I. O. S.

ANTUN BUNJEVAC PRIPOVITKA.¹⁾

Gospodin birov izgledaše, kao da ga je ko polio ladnom vodom, kada je svojim sasudijama u sudnicu doveo Antuna u misto stare G. Gospoda senatori stadoše jedan drugome pribacivati, s početka tijo polagano, onda jače, na poslidak digoše graju kao u čivutskoj školi. Tu će gospodin birov, jer je od sviju najgrlatiji bio, sve nadvikati i umiriti, te reče :

„Svemu tom belaju niko nije kriv, nego samo taj Antun. Obisite to lolu, ako neće ovoga stika poreći sve, što je god dosad iskazao!“

„Neću da porečem!“ odgovori Antun.

Gospodin birov nanovo ga zapita : hoće li poreći ?

„Tek sad neću da porečem!“ odgovori Antun.

A kad i po treći put —

Tu se obre n sudnici kao da je s neba spala, stara G. uz pratnju, četiri gradjaninah, dvajuh rodnog mjesta, i dvajuh S. Ostro pogleda ona Antunu u oči, pa mu još ostrije reče :

„Antune, ti ćeš poreći što si lažno iskazao!“

Taj glas zdesi jogunastoga klipana kao grom. Dugo ćutaše on, a oči oborio. Svi ćute takodjer; samo se čulo kako svi polako dišu. Onda reče Antun :

„Nema onoga na svitu, koji bi me mogao natirati, da porečem, što sam iskazao; ali prid ovom gospojom nemogu lagati; — poričem sve!“

Dok je to tako u sudnici bivalo, na polju se graja sve veća dizala, i narod je ljuto psovao i pritio i iskao, da se odmah pusti na slobodu G.-ca. Gospodin birov i ostale sudije dosta se i poplašise, jer narod je miran i poslušan, ali kad prevri, onda ga neditaj. Dakle se u kratko medju sobom šapućući dogovoriše, a onda će gospodin birov podniti vrlo učtivim načinom ono pismo staroj gospođi J., da na njega položi prisegu. Ali G.-ca odgovori, da ona traži pravo, a ne milosti, da je ona samo zato došla prid sud opet, da joj se parnica svojim putem i svrši, ali na to pismo neće položiti zakletve.

Bome plemeniti sud opusti noseve svoje, pa onda htidoše pokušati, da je lipim nagovore, ali su već naprid znali, da kod te žene nema ništa od nagovaranja.

Tu vide stara gospođa J., da među Antunu teške lan-

¹⁾ Od Gosp. Gjorgje Popovića Urednika Danice i Srbskog Naroda „poslana“. Ured.

ce na noge i na ruke, da ga opet vode u dublju tamnicu, pa joj teško bi oko srca, kad je on očajno pogleda. Ona se malko promisli, pa reče sudijama :

„Poslušajte me, gospodo sudije, što ću vam reći. Vi ste se latili kod mene pogadjanja, vi dakle niste prave sudije, jer sudije nikad se neće pogadjati. A kad niste prave sudije, to mi nemožete ni suditi više. E dakle da se i ja pogadjam. Pustite mi tamo ovog nevaljalog derana, ja ću ga posiniti i sobom povesti, pa da vidim baš, da l' ću ga ja bolje od vas odgojiti. Moje imanje nije mi ništa donosilo za ovih jedanaest miseci, što sam u zatvoru ležala, tribalo bi da mi naknadite kamate, što sam ih s toga izgubila : dajte mi tog nevaljalog derana, ja ću njega uzeti kao kamate, što mi ih Gospodin Bog dade na moje dobro za vrime moga stradanja. Ako na to pristanete, onda ću položiti prisegu i podpisati vaše pismo.“

Već je razjarena svitina prodrila do sudnice. Plemeniti sud nebi mogao inače činiti, sve da je G.-ca i što drugo iskala. Kada ona podpisa pismo, nadje uz njega i račun, što su je hranili za onih jedanaest miseci, što je bila u zatvoru. Ali ona vrati gospođinu birovu račun učtivo smišević se, a budući je svitina već lupala na vratima, to gospodin birov iskida taj priloženi račun na brzu ruku na sitne komadiće, koje baci pod sto.

Dok je to tako bilo, Antunu su skinuli lance. On je samo ćutao i osvrtao se, jer mu se činilo, da sanja. Gospođa J. uzme ga za ruku i podje k vratima, gđi ih svitina dočeka veselom grajom. Gospodin birov K. htide i sad još pokazati, da mu nije brnjica na ustima, te reče na po glasa za G.-com :

„E sad će bar plemeniti posinak naći u S.-inu višala, gđi će moći po pravu iskati da ga obise.“

Gospođa J. dobro je čula, šta je rekao, zato se u vratima još jedanput okrene i vikne glasovito :

„Gospodine birove, tribalo bi i vas jedanput zatvoriti na jedanaest miseci, te da se naučite poznavati šta je ljudsko srce. Onda biste valjda vidili, da ima ljudi koji preziru smrt i ujedno traže je, tako im je pust i nemio grubi život; a drugi da su pravu divotu života obilato uživali, pa da su time toliku volju na život dobili da zato smrt preziru, koju nisu tražili bili. Oni prvi nep laše se smrti, jer još nisu naučili živiti; a ovi drugi ne boje se smrti ni toliko, jer znaju, kako treba živiti. Ovo ga moga posinka hoću sada da naučim, kako će živiti, t

da nauči prezirati smrt kao pravi kršćanin, kao što je znao prezirati smrt, dok je kao divljak živio.“

Stara gospođa G.-ca održa rič. U njenoj kući postade Antun pošten i hrabar čovik, koji je u S. uvažen bio, a odlikovao se i u ratu, kad su Turčina iz Banata tirali. A S. birov K. i ona njegova dva druga moradoše ostaviti svoje zvanije. magjistrat se sav nanovo reštaurira, građani varoši S. izabraše sve onake ljude, za koje su sigurni bili, da će dobri i pravedni biti, i tako opet povrati se pokoj i pravda u ovu bunjevačku varoš.

ZASTO SE SLAVENI U BROJU I IMOVINI GUBE ? (Konac.)

Čudnoje al je istina : — štogod je dalje čovik u zajedničtvu, to većma nauči ono što je obće trošiti, tu su razne matere, jetrve, snaje, kćeri i sinovi, kako se jedno opravi, tako mora biti i drugom, i poklem nijedan nemože kazat : da to idje iz mogeg džepa zato se želje neuztežu već iztežu, odtud je nastalo : da je ruvo sve svitlie i skuplje postajalo ktome se Švilin, i grk radovali, pa su za slavene oni modu iz Parisa naredjivali. Ako je ma šta Hiczig u svoj dućan dono, i kojoj divojki ili mladi na vrat obisio — to se ko plamen razastrlo po svoj obćini, svaka divojka ili mlada — morala je taki pršnjak ili maramu pribaviti. Hiczig naravno nije gledao što da bude jeftinije već što skuplje, a poklem je čoviku naravno : da iko nemiluje svakom jednak biti, već mah jednom glavom višlji postati to bogatie divojke nisu trpile: da se i one siromašnie tako opravljaju — zato su stepenice došle do kumaša, svile, kadive, zlata i srebra — i tamo gdi ga netriba. E onaj kojije danas još u zajedničtvu bogat bio — kad su se razdilili — nije takav ostao, već samo osridnji postao, al želje — i volje nisu pristale bogate ostati. Kako bi se divojka u cic oblačila? dakle ako nije rana na trošak momački i divojački dostačila, to se zemlja u selih založila, dok nije do fertalja se izgubila, a u gradovih po lanac se prodavala.

Blagodarnost slavenska mnogom prilikom izteže se do rasapa, ipak stim se stiže osobito o svatbah. Prija koja je udala divojku niti misli, niti osića, već samo Prijatelja dere. Tu nekoriste nikaki razlozi — jel Prija naprid u svojoj glavi namisti u red svoje želje, koje kad razastre prid Prijateljom taj ili ji moro izpuniti oli divojku ostaviti. No akoje Prijatelj na početku ženitbe u žepu koju stotinu i imo, ta sigurno — nije jaz prijina srca zaklopila, ako pak nije imo to se do vrata zadužio. Istina da i Prijatelj po nekoliko košuljah i peškira iztisne — al višta Prija znade u-desiti, kako će se i zato njegova kesa znojiti. U zao čas je prija čula šta je prva snaja dobila — od tog se ni jedan novčić nesmie odkinuti, jel bi nečuvena sram njezinu kći dostigla. To nedolazi u račun da je Prijatelj onda bogatii, bio, ili je rana skuplja, a godina plodnia bila. Veselje se više puta svake ili druge nedilje čini — a svatba najmanje dva danah traje, valja svakog komšiu roda i prijatelja sazvat, a u kojeg Slavena nije taki stotina? pa dok se sve nepojide i popije — donle se nerastaje, nikolji put — posli svatovah prijatelju ostaju kosti glabati suh kruhu jist vodu piti, i pod dugom se gibati. Istina da divojka i dara dobie, toje plemeniti običaj samo se u sadanjem obliku nesudara s okolnosti. To se zna da su slavenske u starije doba u vezenih skutih hodale, i sjednom suknjom i kecelom se udavale, a o svatbah se rod izkupio — i koj suknju koji rekliu koji maramu dono, pa je mlada ruhom obogatila. Al sad kad divojka na jedauput na se obisi po devet sukanjah kad se pršnjaci, pregače, marame po svetci izminjivaju, — take stvari o

kravalju nositi — to je prava propast. Ako hoćete da novi par pomognete pametno će te činiti : ako će te novac gotov mladi uručiti, a ona što nakupi, zato će jedno june kupiti ili lanac zemlje posijati, pa će više haljina roditi.

Da Slaveni taj mudri običaj od švabe nauče i mladženjem po lanac zemlje siju, te se kuća nebi podkradala, i o diobi obitel u najpotribnii stvarih nebi magadila, umitnost, štedljivost, marljivost, i poštena sebičnost, i kod nas bi se uselila — pa se mi iz naše didovine nebi izseljavali. To svaki slaven zna : da u svakoj stvari triba vižbanja, uz stariu redušu uči novajla, košto sin uz otca plugom i kosom vladati, kako dakle nemože do te znanosti dospiti : da je za upravu jedne kuće, jedne obiteli potribna čoviku nauka i viština? čovik nije na to stvoren : da ga vode, već da idje, nemož imat uz sebe uvik Mentora, koji će ga u svakom slučaju na pravi put izpravljat, već sam mora razmatrat kojom stazom valja ići, da ne za idje podajtemu savita, al nemoj te ga uvik na uzici voditi, već pustite ga samog ići — da navikne na samostalnost pa će višt i umitan postati.

Budimo pravedni i prama židovah, i recimo da slavena nisu toliko varali — koliko su prilike imali. Da je Icij htio mogo bi slavene jednog za drugim oguliti, nije što bi slaven glup bio — već štoje priko mire dobar, kako muje podrum, hambar, smočnica, kujna, i soba prid svakim čovikom otvorena, tako mu je srce izkreno, neima tu na prozoru zastora, u to možeš svaki čas po volji zagledat, dakle ako si — nepošten slavena češ lako privarrit, jel on svakom čoviku viruje, i pouzdaje, pismo niti daje niti ište, i ako su ga natentali da koje dade, posli izprave i namire, on se stidi svoje rodjeno natrag iskat, i tako se sgodi da siroma jedan dug i po dvaput platja. I poklem je taki. Zato nije na to stvoren : da zajam čini — na koji se skupa kamata platja, jel ako se u taki uplete, prodje ko muha u niti pauka. Da su zavodi i prije bivali koštosu banke štedionice sada, pa da su slaveni u nevolji pošten zajam sačinjavali, i tu na regulu navikli — ni glava ji danas nebi bolila. Al košto on kad ima daje — i natrag ridko ište, tako kad uzima — ne starase da vrati — radi toga privatni ljudi i na veću kamatu ridkoče zajmiti slavenu jel vele on na vrime kamatu i glavninu nepolaže, dakle slaven jedinu veresiu dokje ovce i zemlje bilo kod Icega je nalazio — kakoje tu prolazio — to nije potribno opisati, buduć je u svakom selu poznato. Što nebi tako žalostno po slavena izpadalo da je on naučio misliti i razlagati, jel on bi onda svoj dohodak — s izdatkom uzporedio, i gledao hoćel se konac s koncom sastati, — al poklem računat nije naučio, tose novac nebroji, rana i smok nemiri, već dok traje donle so obilno troši, a kad nestane onda se suši, no to nebi falilo, al bez kruha i haljine nemože čovik biti, i onda se dug počini, slaven je ko velik gospodar — on nezna siroma biti, već donle rado pokriva svoju nevolju, dok ga ova za vrat nestisne, da slaven ukine svoje želje, kad imovina manja postane, nebi propadao, da on prije podje u službu nego štoje poslidnju haljinu izderao — i kruh izijo, nebi puka siromaštva dopao. Zalud Slaven valjada štoje Jafetove vrsti rado gospoduje — pa ako se može svakdašnje radnje otrest, to friško učini — dok mu dobro podje poljodilstvo, — zanat ili trgovina — gotov je što je naučio i što ga je pomoglo ostavit, pa gospodovat — to češ ridko kod drugog naroda naći, što češ više puta opazit kod slavena, ako je moguće, po imovini to se on premako obraženosti neposiduje, ruhom, ranom,

pokućtvom, posobstvom i stanom u gospodski red uvrstiti gleda. A oni koji se tamo popeli, neće se zadovoljiti, da su krojom takvi već baš i zlatom, i skupim kamenom žele svitliti, i na četiri konja se voziti, trgovinu je počeo, to u mah želi velikim trgovcem se nazvati, pa svitile izložbe izvišati — radnjom i štednjom iztrajati, i onda : ako na to nije umoran, tomu nije po ukusu. Zato ridkoćeš ga vidit u taki nauci — Obrtnosti — i zanati gdi valja nepristano pamet trti, tilo moriti — on voli ono što je olakše, zato drugi oberu obilni plod prid njim od svake zvanie, drugi poskidaju skorup, a on samo pabirči. I to ne zato što volje što snage, što vištoče, umitnosti i iztrajanosti po naravi nebi imao, već što ga od maloće ni su učili misliti razmatrati, tvoriti, i dilovati, pokušajte ga samo na misli navikniti, uvedite ga malana, u rad i posao — pa će te vidit : da je slaven čovik, pouzdan, višt umitan marljiv, strpljiv, i iztrajan.

Akoje narod u imovini posrnio — taj mora padat i brojom, blagostanje uzvisuje i duh i tilo, košto nevolja i tuga oba dvoje ponižuje. Nije zalud mudri Salamon molio Boga : da bogatstvo i siromaštvo oddalji od njega — i da mu dade štoje za hranu potribno. Kako veli francus s krajna se stižu, veliko bogatstvo i puko siromaštvo oslabi duh i omekšaju tilo — čemu je posledica ukinutje umnožanja narodnog. — Ljudi koji razmatraju narode uzvišali su : a najskole pukopis odaje : da se narod naš nespori — nerazte već gubi u broju — izkustvo nalazi i take uzroke : koji spadaju u kolo griha — te naravno mi nemožemo razpravljat, već ji samo ožalostjeni žigu-sujemo — na izpravak pomutjena puta naravi pozvana je crkva i škula — mi će mo samo one uzroke obilježiti — koji se u javni odnošajih očituju.

Toje svakom razboritom kršćjaninu poznato : da je ženitba neizginljivo ognjište obiteljske ljubavi — a ljubav je najkorisnija njega koja odhranjiva dicu. Nećemo reći da bi kod nas manjkala ljubav, ta slaven od ljubavi kipi, al onaj zajednički život kojeg smo gori opisali — u tom velikom prostoru, koštoje dosad bivo, isto takoje onoj ljubavi koja triba da među oženjeni vlada, košto i onoj : u kojoj kano u prirodnom zraku čeda žive — zaprike stavljo. U zajedničkom životu vlada niki stid, koji ako se priko mire razprostranja, utiče u granice ljubavi, pa toj smeta — dite valja timarit, već u materinoj utrobi, zato žena u drugom stanju, triba da se čuva ko zenica u oku, jel to tako kod slavena — neka svaka obitel odgovara? Ditetu prvom se slaveni raduju, ta i Babine mu se spravlja, al jedva se ostavi materi nedilju danah da postelju svoju izleži, ona se ne milo i nedrago hajka — a ditešce upravo angjeli božji čuvaju — i učevali bi ga : da ga nikoje bezbožne dadilje makovnjakom neumore, ako ga žestina jel zima ne pogubi. — Dite slavensko ako odraste jako je ko čelik — al kolikoji donle postanu angjelkam košto matere običaju kazat ?

No lipoje ako roditelji imadu i u nebu — koji da se za nji Bogu mole al još je lipše, ako se mogu ko Jakob Patriarha — brojnoj porodici radovat, što god je plodnia vočka — to je više pohadjaju pa joj se klanjaju. Jasam vidio dosta siromakah na svitu al nikad nisam vidio ni jednog : da je koji sbog mnoge dice osiromašio. Pošten radin i marljiv čovik imo mah koliko dice, baš će tako živit, ko onaj koji ni jedno neima; ako se nevirujete, pokušajte vižbat u vašem okolišu pa će te istinu moji

riči uvidit. Proklet je ono čovik, mrzak Bogu — koji mah i kakvim načinom umanja plod čovičanski. Staro i novo sveto Pismo — najplemenitii blagslov božji u porodici dieli. Što je više dice, toje više blagslova, i radosti — a gdi nije blagslova — tamoje dosta žalosti i u jednom ditetu, i da smo popisali povistnicu obiteljsku — više bi suza zabilježili kod oni, koje jedinke i jedinice hraniše, nego koji su po čoporke u društvo čovičansko uvadjali, kod ovi bi uvik više veselja našli.

Strašno se vara koji misli : da on odhranjiva dicu — to je Božja ruka — u kojoj si ti orudje, oholost srca i naduvenost je duha, kad čovik misli : da može usričiti svoju dicu i gata: akoće ji manje imat, više će jim od blagostanja doteći, Bog dieli sriću, i sve gatanje čoviče — ako po Bogu nije odobreno pada na nos — čoviku se triba ženit, Bogće na svit pozivat ljudstvo — čoviku triba svako zlo odstranjivat od dice njihovu dušu i tilo razvijat. Bog će ji održat, čoviku triba radit, i trudit se, Bog će jim stališ pokazivat. Zar je u očenaš badava unitjeno „kruh naš svakdašnji.“ Netriba proti Bogu mudrovat, već valja se dicit radovat, pa čemo se u njimih veselit, a koji se dicit neraduju, oniće u njima i po njima se žalostit.

VINOGRAD.

Zimno je doba, dubok sneg pokriva zemlju, i namamose posli toliko jesenih kišah i zimnog dubokog snega, da će se zemlja na toliko natopit s vlagom, da sa svim suho kopno ni za lik se nalazit neće. — Brižljivi domaćin i odtud pomnji korist dostignuti.

Promatrajmo : gde? i kakobi se mogla ta duboka vlaga na korist i hasnu upotrebiti ?

Po mojim mnenju osobito u vinogradih.

Poznatoje, da čokot svoje korenje i žile na tri, četiri cepelišah pustja u zemlju; ako je dakle zemlja na toliko, ili još i dublje natopita s vlagom, one godine bujno i veselo tera čokot lozu, i to tako, da se mora loza preko leta dva — triput sasecat. — Ako pako zimna vlaga zaostane, jedva iztera lozicu od dva tri pedlja; jer letne plave kiše, ako jih i ima, nemogu do korenja dojt; i tako čokot samo iz zraka po listju dobivenom vlagom se hrani i životari. — Pametan i uman gazda u svakim slučajju drugčie postupa s rezanjem vinograda. — U suhima godinama reže crn čokot u glavu, a beo na jedan, ili najviše jednu lozu na dva pupa. — U vlažnima godinama pako slobodno možemo na nizkom crnom čokotu pako dve loze na dva, a treću na tri četiri pupa ostaviti. (Uman rezač onu na tri četiri pupa ostavljenju lozu dojdue godine do panja odreže). S ovim načinom hoće nam se plod ove godine udvoj — i trojstručiti. Nemojmo se strašit ovo učiniti; jer nam je bolje suvišnu vlagu u rod, nego u lozu uvesti : Ona bo u čokotu ostat neće, i ako ju mi u koristan plod nevedemo, izajti će u nekorisnoj lozi.

Ugodna je takva godina i za sadenje vinogradah; jer se loza u vlažnoj zemlji bolje poprira brez svakog zalivanja, nego u suhoj svagdanjim zalivanjem.

Viće pri sadenju, kano plod mojih mnogogodišni kušanjah u dojduećim kojim god broju najtiće dobrovoljni štioći.

Baja, dne 18. Sičnj. 1871.

Ivan Mihálovics, učitelj.